

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó eszt. october 1jétől december végeigjáró évnegyedes előfizetést postán 3 fr. 30krral, Budapestre borítéktalanul's házhoz küldéssel 2 fr. 40 krral testvér lapjaira elfogad a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezés és halálozás; látogatás Keresztury József urnál (vége); Torontálmegye közgyűlése; felszólítás Hegyaljáról; az erdélyi országgyűlésre megválasztott követek névjegyzéke; erdélyi ügyek; felelet a mértékletességi ügyben; értesítésül a szülők és jöltevőknek; m. g. egyesület közgyűlési határnapja; budapesti napló.)

Spanyolország. (Az angol madridi követ jegyzéke Montpensier hgnek Luiza infansnöveli házassága ügyében 's a spanyol kormány erre adott válasza.)

Anglia. (Érdekes ünnepelely a hirlapvilágra; vasutkrisis; afghanistáni kétrendű tudósítás.)

Franciaország. (Tudósítások Marokkóról; francia tanoda Athenében; Henry Józsefen az itélet végrehajtatik.)

Dánia. (Polgárgyűlés Kielben; felvilágosítás a Schleswig-holsteini örökösödési kérdésben.)

Görögország. (Kamarai viták a kiadási költségvetés felett.)

Értesítő; dunavizállás.

Magyar- és Erdélyország.

Ő cs. s ap kir. Főlsége gr. Somssich Józsefet, nádor-huszárezredbeli kapitányt cs. k. kamarássá érdemesíteni legkegy. méltóztatott.

Sept. 13kán halt meg Bécsben mellvízkórásban életkora 71 évében báró Wernhardt cs. kir. v. b. titkos tanácsos 's lovassági tábornok, a cs. kir. Theresiarend, orosz czári másod osztályú sz. Anna rend brillantokban, orosz czári kat. sz. György rend (4. oszt.) porosz kir. kat. érdem és bajor kir. Miksa József rend vitéze, 3 számú cs. kir. könnyűlovas ezred tulajdonosa. A boldogult tetemei f. hó 15kén délután teljes számú katonai tisztelkedés közt tételtek nyughelyre Lovassági tábornok 's a magyar kir. testőrsereg kapitánya báró Vécsey ó exja vezető a gyászmenetet.

Látogatás Keresztury József urnál. (vége.)*

A helyhatósági vagy, ha úgy tetszik, a megye elméletének előadását illetőleg a köztünk levő különbségek jobbadán abból magyarázhatók meg, hogy itt K. ur az a n a l y s i s utján munkálkodik, én pedig a szoros s y n t h e s i s ösvényén fáradozok. Én az országgló hatalom szálait egyenként veszem, 's vizsgálom: mellyiket hol és hanyadrészben kell a szabadság és rend érdekében megkötni, 's ekképen állítom össze a megyét, azon kérdést, hogy ezt meg ezt miért tulajdonítom el a megyének, azon felelettel fődözvén, hogy meggyőződéseim szerint a szabadság és rend egyaránt követeli, miszerint az meg ez itt a megyében legyen csomóra kötve. Ebből következik, miszerint én nem tartom elkerülhetlen szükségesnek, hogy a megyében mind azon hatalomrész meglegyen, mikkel jelen megyerendszerünk ékeskedik, hanem hogy mi legyen meg ott, azt a szabadság követelésének 's a rend engedélyének mértékével igyekszem meghatározni. És uraim! ez a gordiusi csomó, ezt megoldani, engedve van é az embernek?! — Ellenben K. ur felületi a megye anyagát úgy, a mint azt kezébe az élet nyújtja 's aztán boncolja el egyes részekre, számszerint négyre, azon kérdést, hogy miért követeli mind ezeket a megye részére, nem fődözvén más okkal, mint: 1) hogy a honpolgárok közrehatási megrészvéte épen ama négyes hatóságai egyenlő befolyás által tartatik fen egyedül: mi csekély, és csak is politikai 's nem jogi, oknak látszik lenni; sőt miután a politikai jogok gyakorlata mindig némi áldozattal 's fáradsággal van összekötve, úgy látszik, ki ezen áldozatra 's fáradságra nem kész, az ezen jogélvezetet nem érdemli; és Angliában a meetingek, habár a négy hatósági ágazatból egyet sem bírnak egészen, mégis oly óriások! vagy tán csak a magyarnál kell a saját szabadsága 's jogai iránti részvétet megelíteni? 2) mert ezen hatósági ágazatok oly organice összfűgnek, hogy akármelylek a többtől, az egésznek veszélyeztetése nélkül, el nem választható: mi épen nem látszik oknak lenni, mert hiszen épen ezt kellene megbizonyítani. Mindenesetre nem kellő szigoron vonatvák így a megye korlátai, és feleletet kívánó kérdés marad az: vajjon a kijelölt négy hatósági ágból nem lehetne é valamit elszakítani, miként tőlők a birói hatóság elkülönített 's nem lehetne é valamit hozzájuk adni, miként K. ur maga a statutarius jogot — a 6dik scholionban — erősen hozzá csatolá, a nélkül, hogy ezen szerkezet megszűnnék az al-

* Előbbi számunk első lapja 2dik hasábjában 21dik sorában alólul felfelé „elvetek” helyett olv. t e n y e k e t — szint azon hasáb 40d. sorában: „utmutatása” szó után olv. n y o m á n — szintott a 49d. sorban „melly” helyett olv. m e r t — szint azon lap 3d. hasábjának 53d. sorában: „dolgozat” helyett olv. d o l g o z a t i n k.

kothány gépezetének hasznos része lenni? Ha úgy találandjuk: hogy lehet, abból még nem fog következni: hogy tehát kell is; ha egyedül a törvényhozó hatalom gyakorlata végett is felállíthatni némi megyéket, abból még nem következik, hogy az ellenőrzői 's végrehajtásnak eszközeül szolgáló hatalom a szabadságra nézve egészen fölösleges a megyében. Hogy azonban micsoda hatalomrészeket kell igyekeznünk a megyében egyesíteni, annak meghatározásában a nemzet szabadságvágyának minősége 's megtestesülésének lehetsége, vagy azon cél kitűzése szolgálhat csak kalauz-szövétnélkül, miszerint, hogy K. ur szép szavaival éljek, a megye „a nemzet ö s z s z e s é g é n e k jogrészvételi lehetségesse tenni és biztosítani” legyen hivatva. Csak egytől ovakodjunk mindenek fölött. Midőn mi a centralisatiótól futva a megyét keressük 's az ellen a megye bástyáit állítjuk fel: vigyázzunk, nehogy ezen bástyákon belül a megye keblében építsük fel aggodalmink rémjét, a centralisatiót. Részemről mindig ovakodtam olyan, különben is mit sem mondó állításoktól: hogy a megye a maga körében minden legyen. Ha ezt érteni akarnók: tudnunk kellene, mi tehát a megye köre 's mit jelent az: hogy minden legyen? A megyét összhangzásba kell hozni felül az országgal, alul a községrendszerrel. Ha ezt eltévesztjük: a szabadságnak alkalmasint csak oly várat építünk, mellyben a szabadság helyett éj baglyai fognak huhogni. Igyekezzünk uraim, hogy a megyék vagy tisztviselőik soha se lehessenek farkasai a nép szabadságának! Jól jut eszembe, hogy Zala rendei 1842 aprilisben választványilag 's közgyűlésileg is munkálkodtak a községek elrendezése körül, de fájdalom! Zala értelmiségének ezen kétségkívül becses munkáját nem olvastuk; és nem olvasunk teljességgel semmit alkotványunk kifejléséről, értődvén — a hirlapi kis polemizáláson kívül. Az országgyűlés beköszön, mint váratlan vendég; no és mire fognak vele menni az illetők? Vederemo. —

Ideje már, hogy előadjam a főponton, melly engem tulajdonképen ezen észrevételek megtevésére birt. Azért nem kíván K. ur képviselést a megyében, mivel a megye az alkotmányos hatalomnak, ugymond, csak alsó mezeje 's ezen fokon a nemzetet nem átszúrva, hanem lehető legtágasb szétterjedésében akarja szemlélni: de hát hogyan lehet ez az alkotmányos hatalomnak csak alsó mezeje, ha mégis az egész nemzet akaratának a megyékben kell nyilatkoznia és a megye elmélete szerint a törvényhozás ezen nemzetakarattal megtestesülése, és a törvényhozás legfőbb hatalom a megyerendszer mellett is; 's hát ha még a végrehajtásnak jobb része is itt van a megyében? Részemről nem nevezem a megyét az alkotmányos hatalom alsóbb fokának, hanem épen azon eszközül ahítom azt, melly által a legfőbb alkotmányos hatalomban is igaz részvét minden szabad honpolgárnak lehetségesse váljék. Továbbá azért sem kíván képviselést a megyében, mert e szó fogalmához szorososan tartozónak itéli azt, hogy a képviselő saját képviselteinek akaratát kötelezőleg tolmácsolja 's e szerint a megyei képviselők is tán helységenként utasításokkal lennének ellátandók. Tessék értelmezni a képviselést, a mint tetszik, de annyit szabad legyen megjegyezni, miszerint ha a francia követt képviselő, akkor a magyar követ nem képviselő; ha a francia és belga alsó kamara vagy az angol alház képviselő testület, úgy a magyar alsó tábla lehetlen hogy képviselő test legyen, vagy pedig megfordítva; de annyi bizonyos, hogy a magyar alsó tábla 's a többi európai alházak közt lényeges különbség van. Mivel pedig már az angol és francziáféle alkotványokat nevezik képviseloirendszereknek: azért részemről a képviselést fogalmával egyenesen elentétbe állítom az utasítások fogalmát. Az én okom hát, hogy miért nem kívánok a megyében képviselést, nem egyéb, mint az, hogy én a megyét főleg a törvényhozás eszközeül ohajtom, a törvényhozás köréből pedig a képviselést egészen kizárom egyenesen azért: mert az a k a r a t o t t a r u h á z n i, képviselni nem lehet, a törvényhozás pedig az értelmes akarat attribútuma. Én hát szabadnak nem képzelhetem a polgárt, kinek cselekvényei számára más szab törvényt, ki értelmes akaratával igazán nem vehet részt cselekvényei szabályainak megalkotásában, kinek minden joga abban határozódik, hogy magának néhány ember közül koronkint urat választhat.

Ugy látszik, semmit sem állít K. ur oly erősen, min ezt: „hogy valódi alkotmányos országban a n e m z e t e n 's a f e j d e l m e n kívül semmi hatóság nem létezhetik, melly saját törvénytelen cselekvényeiért felelettel nem tartoznék.” És még is mindjárt a szomszéd hasábon azon politikai hitvallását tárja fel „hogy a megye felelősége, elmélet szerint, bizonyítást nem kívánó axioma,” pedig a megyék öszszesége szerinte is — nemzet; tehát hol minden megye felelős, ott az egész nemzet felelős. Mi pedig a fejdelem feleletmentességét illeti, igaz, attól az angolok okosan tudták a végrehajtó hatalmat elméletileg elvenni 's kinek? — minisztereknek átadni; de a miniszter sorsa még sem közönyös a fejdelemnek is. Egyébiránt érdekes volna tudni: hogyan marad el a birói feleletmentesség, nem a formalitásokat, hanem a szoros biráskodást illetőleg? Sokkal többet mond azonban K. urnak azon állítása, miszerint „megyerendszer mellett a törvényhozás is némileg az utasító nemzetnek alá van rendelve és ennek felelős.” Ez azon pont, melly iránt főleg tudatni kívántam K. urral igénytelen véleményemet. Semmiből sem hozhatni ki oly tisztán a törvényhozás és végrehajtás eszméinek velejét, mint a felelőség fogalmának tiszta elemzéséből. A felelőség legalább is két személyt feltételez: a felelőt és a feleletre vonót. Ez a felső, a parancsoló; amaz az alárendelt, az engedelmeskedni tartozó. Már ha valaki, vagy valamely testület másnak felelős, másnak engedelmeskedni tartozik: az természetesen nem a maga szabad akaratát hajítja végre, hanem azt, kinek felelős, ki cselekvényeinek törvény szab. Következésképpen ez nem törvényhozó, hanem végrehajtó, még pedig idegen akaratnak végrehajtója. Törvényhozó ellenben csak az, kinek szabad akaratát maga vagy mások cselekvényei határozza; vagyis, hogy Kanttal szóljak, kinek tettei követkevényei mind ebben határozódnak: volenti non fit injuria; kit tehát tetteiért senki sem vonhat kérdőre. És így az idegen akaratnak végrehajtása magában foglalja, a törvényhozás fogalma ellenben kizárja a felelőség fogalmát. A felelős törvényhozóra a logicusok azt mondanák, hogy az: contradictio in adjecto. És ez igen természetes; különben a törvényhozó hatalom nem is lehetne legfőbb hatalom a statusban. — Ne úgy mondjuk tehát, hogy alkotmányos országban a nemzet nem felelős, hogy a kormány, megye és törvényhozás felelős; ne illy darabosra boncoljuk a státust a régi görögöké, kiknek egyik főbajok épen az vala, hogy a rend fogalmát még nem bírták oly tisztán felfogni, miszerint valamely intézetet csak bizonyos hatalomágazat vagy ágazatok számára tudtak volna felállítani vagy csak képzelni is, 's még az Areopagot is mindenféle ügyekkel ne halmozták volna el; — hanem itt az elmélet mezején mindig elkülönítve tartuk szemünk előtt a hatalomágakat utolsó szálakig, és így szóljunk: alkotmányos országban a törvényhozó nem felelős, de a végrehajtó igen, a végrehajtó hatalomnak minden kezelője felelős. És, még egyszer mondom, ez azért van úgy, mert a társadalomban a törvényhozónak saját értelmes akaratát kell, a végrehajtónak ellenben nem szabad saját akaratát fogantatítani. E szerint ha valamely személy vagy testület két minőségben tünik fel: mint törvényhozó, feleletmentes, mint végrehajtó, felelős lesz az.

Alkalmazzuk ezen elveket a magyar alkotványra. Itt azonban csak egy pontot lehet és kell érintenem. Tény az, hogy a magyar követ küldőinek felelős. No és mit jelent ez? Nem egyebet, mint azt, hogy a magyar követ nem törvényhozó, hanem végrehajtó; még pedig végrehajtója a küldők törvényhozái akaratának. Követ ó a szó legszigorubb értelmében; követségül viszi küldőinek törvényhozái akaratát, valamint követségül viszi a Párisba vagy Londonba küldött nagy követ cabinetje egyezkedési akaratát. Az elv előttem világosan áll, miszerint a magyar követ: küldőinek törvényhozái végrehajtója; a magyar alsó tábla: a magyar nemzetnek törvényhozái végrehajtója; a törvényhozó pedig maga a nemzet, 's másrészt a király. És így a magyar alkotvány sanctuariumának mindjárt küszöbén azon alapelvvel találkozunk, hogy itt a törvényhozó hatalom is végrehajtó hatalmat rejt magában; itt a törvényhozó hatalom is végrehajtó hatalom szolgálatjával él. — Adjatok a küldött és küldők közti viszonyoknak más magyarázatot: és azonnal együl

egyig lezördülnek karjainkról fegyvereink, mikkel az utasítások védelmére sikra szállhatánk. Adjatok az alsó tábla 's a' megyék közti viszonyok más magyarázatot: és a' magyar alkotmány lényeges változást szenved. — És uraim! Ámbár ezt nyíltan mondom 's nyilván kijelentem, még is kénytelen vagyok megvallani, hogy legnagyobb álméltóságomra én ezen magyarázatot mindeddig sehol sem nem olvastam, sem nem hallottam. Tévedésben vagyok é? méltóztassanak felvilágosítani. Megörültem, mondtam, K. ur cikkeinek, megörültem főleg azon sorainak, melyekben a' nemzet legfőbb hatalmának átruházásáról 's megtartásáról értekezett, melyek egyenesen feljogosítottak t. értekezéstől a' magyar követ minőségének imént előadtam magyarázatát várni.

Többet nem akarok e' tárgyról szólni, nem főleg addig, míg érintett pályamunkám világot nem lát, nehogy mondassák: parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. De akkor, akkor tisztelt ügytársamtól ezen kéretlen kis kölcsönt kamatostul visszavárom.

És most engedjen még egy bizodalmas szót. Centralistáink több ízben kijelentették, hogy csak mutassunk módot, miszerint a' megyerendszer az egész nemzetre kiterjeszthetők, 's ók azonnal leteszik zászlójukat. Kérdések kérdése tehát: hiszi é K. ur, hogy az ajánlott census-rendszer őket ki fogja elégíteni? Magam vélekedését e' tárgy iránt nem lehetvén itt kitérni, csak annyit jegyzek meg, miszerint a' képviselői rendszer már tudományosan bevégzett 's a' nemzetek életeiben megszilárdult teremtvény; míg a' mi rendszerünk az elmélet mezején még kereszteletlen csecsemő. A' név: census-rendszer, nekem legalább nem tetszik, nem épen azért, hogy ez nem magyar név, hanem mert az nem jelent semmit, bárha nekünk szükségünk van is a' census-ra, de és tán még inkább szükségük van rá a' centralistáknak is. Főfeladat egyébiránt: a' csemétét ápolni. Sokat kellend itt még nyesni és növeszteni. A' munka szép és nehéz, melynek folytatására hogy a' többször tisztelt értekezőt felkérjem, nem szükséges. A' kitűrni tudó, ernyedetlen lelkület, mély tapintat, fellengős tehetségek eléggé kezkeskednek érte, hogy gyönyörű tollát 's kivívott állását, mint köztisztelőben álló jeles szónoka 's jegyzője egy nagy megyének, követelésinken felül is tudni 's akarni fogja használni azon pályá megfutására, melyen hivatva, oly hő szeretettel 's oly szép sikerrel megindult. Vajha a' megyék emberei közül többen követnék példáját. —

B e n c z ú r J á n o s .

Torontálmegyei közgyűlés. Nagy-Becske-
reken folyó sept. 7én rendkívüli közgyűlés tartatott. Elnök
vala főispáni helytartó ó mlgá. Országos érdekű tárgyak
nem kerültek elő, mert van a' ns megyének határozata,
melly szerint illyesek csak évnegyedes közgyűléseken ren-
deltetnek fölvetetni. Egész két napi tanácskozásunk tehát a'
beligazgatás 's némelly magányügyekben érkezett felsőbb
rendeletek körül forgott. Nevezetes pontjai: Iór az itt ta-
nyázó József huszárezred elhelyeztetése. Ujra 's ismét meg-
győződénk arról, hogy a' katonaságnak a' szerinti tartása,
mint eddig divatozott, a' földnépre nézve valóságos teher.
De hibája, ki tehet arról, midőn attractiva és repulsiva vis
sehol a' nagy természetben nem mutatkozik úgy mint a' ma-
gyar politikában; mentül jobban igyekeznék haladni, an-
nál inkább kénytelenítettünk h á t r a m a r a d n i . —
Uraim, kik a' nép boldogításának apostolai vagytok, ti is
szálljatok le az emberek közé! nem fellengős rózsaszavak,
— munkásság, akarat kellesek, és meglátjátok boldog le-
szen a' haza! — Viszszatérvén a' gyűlésre, 2or szabályozta-
tott az élelmiszerek ára, így p. o. a' marhahús fontja volt ed-
dig 12 kr. most lejjebb szállítván, leszen ezentul 10 kr. —
's ki hinné, míg ezen ár iránt megegyezheténk, egész óránál
tovább kellett vitázni. 3or szóba hozatott az ideai silány
termés miatt némelly községekben már is érezhető szükség
mikénti elháríthatása; a' megyei RR. azonban okulva az
1841ik évi hasonló eseten, mikor szinte intézkedtek, de a'
nem elég felvigyázás miatt közbecsúzott viszszalélésekből
származott utóféjdalmakban most is még sokan szenved-
nek, ugys mint a' nem tevébaráti abban állapodtak meg,
hogy nem kell semmit tenni. 4er az ideai közmunkák mi-
kénti felosztása iránt a' tiszti küldöttség jelentését bead-
ván, a' teljesítendőeknek most ózszor teljesítése járásbe-
leinkhez rendeltetett. 5ör felolvasatott a' nm. htanács in-
télvénnyel, melyben megyei pénztárunk szükségfeletti kiadá-
soktól megmentése miatt a' megyének meghagyja, hogy a'
közgyűlési jegyzőkönyvek letisztázásaért 's a' rögtöni
vérbíróság irnokának jövődjére díjak ne fizetessenek. Jól-
lehet a' RR. igen is méltánylani tudják elvileg a' htanács
ebbeli gondoskodását; miután azonban a' megyei irnokok
annyiszámmal nincsenek rendszeresítve, hogy a' napon-
ként tetemesen szaporodó tárgyak hátramaradása nélkül
mindenket képesek volnának maga idejében elkészíteni,
's egyszersmind többnyire Nagy-Becskekerék mezővárosán
kívül távol a' megyei részekben tartatni szokott rögtöni vér-

bíróság jegyzőkönyvét is megírni, több ezekhez hasonló
körülmény tekintetbe vétele mellett, két baj közül a' kiseb-
biket kellvén választani, felir a t n i határozták, hogy
míg több irnok rendszeresítve nem lesz,
m a g u k a t ezen intézvényhez nem alkalmazhatják. 6or
R. J. főbíránk jelenté, miszerint N. Sz. Miklós mezővárosban
a' g. n. e. hitű lakosok, a' görög egyesült hitre nemrég ál-
taltért némelly társaikkal dacolni akarván, tőlök a' közös
temelkezést megtagadták, azt erőszakkal is akadályoztat-
ták, sőt ezzel meg nem elégedvén, miután az illető helybeli
uradalom az egyesülteknek új temető-
k e r t e t a d o t t , n e m f é l e m l e t t e k a z u n i o t v a l ó s á g o s
gunyitárggyá tenni. A' tettesek névszerint még nem
tudatnak, annyi mégis bizonyos, hogy az egész nem egyéb,
mint az illetők t u r e l m e l l e n s é g e , k i k a' j ó r e n d ' s
béke helyreállításában fáradozott járásbeli főbíró szemé-
lye által képviselt megyei hatóság ellen is emelkedve, magu-
kat nyilván engedelneknek mutaták; a' vármegye kül-
döttséget nevezett, mely ezen villongásokat hővebben
megvizsgálván a' tapasztalandókról kimerítő jelentést te-
gyen. Ezen gyűlésünk jellemvonásai: a' tisztikar engedel-
meskedett, főispáni helytartó ó mlgá pedig mint elnök bírta
a' Rendek bizodalmat. Többen.

Hegyaljáról. A' hajdan annyira virágzott hegy-
aljai borkereskedés csökkenésének egyik lényeges oka —
általánosan elismerés szerint — a' különféle, nemesebb bor-
termesztésre nem alkalmas szőlőfajok okszerűden elszapo-
ritásában kereset. E' baj orvoslása — 's elhárításától
sok részben függ e' vidék jövődjé jobbléte 's fenmaradha-
tása, mi egyedül a' szőlőfajok 's minőségök tökéletes meg-
ismerése által leszel elérhető, erre pedig legbiztosabban szőlő-
lőiskolák alakítása 's a' termésközvetítő intézet és bírál-
lat végetti kiállítására fog vezethetni. Illy czélból, hódolva a'
közkívánatnak, fóm. regézi Brezenheim Ferdinand ó her-
czegsége e' tavasszal a' Hegyalján már egy szőlőiskolát
alakított 's még e' folyó évben oct. hó 12től kezdve 14ig —
habár a' szőlő kora érése miatt a' szüret remény felett ha-
marább álland is be — sárospataki várában a' Hegyalján
termesztetni szokott mindennemű szőlőfajokból kiállítás
szándékozik rendeztetni, melynek megsejtelésére minden
melegebb keblű hazafi oly szíves ohajtással hivatik meg,
hogy ez egyszersmind a' leghasznosabb eszmeeserékre 's
a' további teendők meghatározására szolgáljon alkalmul.

Az erdélyi országgyűlésre megválasztott követek névjegyzéke: Alsó-Fehérmegye részéről: b. Kemény Dienes és b. Kemény István. — Belső-Szolnokmegye r.: Wéér Farkas és Torma József. — Doboka r.: Lészai Lőrincz és Rácz István. — Felső-Fehérmegye r.: gróf Bethlen Gábor és Horváth János. — Hunyadmegye r.: Szabó József és Jordán Domokos. — Kolozsmegye r.: Zeyk Károly és Nagy Elek. — Középszolnokmegye r.: Bálint Elek és Viski György. — Krasznamegye r.: Bagossy Sándor és b. Bánffy Albert. — Kükkülmegye r.: gr. Bethlen Farkas és Elekes Antal. — Tordamegye r.: b. Kemény Farkas és Gál Sámuel. — Zarándmegye r.: Kozma Dienes és Bihari Márton.

Aranyosszék részéről: Fosztó Ferencz és Biró Sámuel. — Csíkszék r.: Mikó Mihály és ifj. Balázs József. — Háromszék r.: b. Apór József és Bartha Károly. — Köhalmoszék r.: Jacobi János és Matthiae Mátyás. — Marosozék r.: Berenczey László és Antal Imre. — Medgyesszék r.: Biedersfeld Frigyes és Hammer József. — Nagysíkszék r.: Schmidt Mihály és Melzer Márton. — Nagyszébeszék r.: Schreiber Simon és Schmid Konrad. — Segesvárszék r.: Weisskirchner Károly és Schwarz János. — Szászsebeszék r.: Meister Sámuel és Hirsch Mihály. — Szászvárosszék r.: Molnár Károly és Wolf Sámuel. — Szerdahelyszék r.: Zimmermann József és Löw Vilmos. — Udvarhelyszék r.: ifj. gr. Bethlen János és Szombatfalvi József. — Ujegyházsék r.: Konrad Frigyes és Hann Frigyes. — Szék r.: b. Bánffy Dániel és Csorba György.

Besztercevidék részéről: Regius Emanuel János és Connerth Károly. — Brassóvidék r.: Abrichsfeld György János és Bömches Frigyes. — Fogarasvidék r.: Zeyk József és Boér György. — Kővárvidék r.: gr. Teleki Sándor és Hosszu László.

Abrudbánya város részéről: Szabó István és Fűzi Sámuel. — Bereczk közönsége r.: Lázár Mih. és Finta György. — Csíkszereda r.: Erős Elek és Dávid Elek. — Erzsébetváros r.: Karácsonyi Ján. és Csiki Istv. — Hátszegváros r.: Török Antal és Wotch Mihály. — Illyefalva közönsége r.: Szász Istv. és Lukács Ferencz. — Károly-Fehérvár v. r.: Székely László és Bánffy Károly. — Kézdi-Vásárhely r.: Kovács Dániel és Bertalan József. — Kolozsvár város r.: Grois Gusztáv és Méhes Sámuel. — Kolos mezőv. r.: Topler Simon és Méhes János. — Marosvásárhely r.: Gyöngyösi Lajos és Zombori István. — Oláhfalva r.: Both Ferencz és Both Károly. — Szamos-Ujvár r.: Novák Márton és Bogdán Jakab. — Szászváros r.: Molnár Károly és Wolf

Sámuel. — Sepsz. György r.: Demeter József és Császár Sámuel. — Vajdahunyad mv. r.: ifj. gr. Bethlen Gábor és Konez Lajos. — Vízakna vár. r.: Fogarassi János és Szász János. — Zilah mv. r.: Kiss József és Gergely Sándor. — Sz. Udvarhely város r. — nincs.

Erdélyi ügyek. E' rovat alatt szándokunk az erdélyi országgyűlést folytonos figyelemmel kísérni; az illetők tájékozhatása végett tehát ezennel egyszer mindenkorra kijelentjük, hogy ide vonatkozó közlésinket az E.H. után teszszük kivonatban.

A' sept. 12kei harmadik országos ülésben tanácskozási tárgy volt az országgyűlési jegyzőkönyv — irományok és beszédár szerkesztése és kinyomtatása. Fogaras vidék egyik követe erre vonatkozólag előadja: minthogy azon határozatban, mely szerint a' jegyzőkönyvnek másolata a' kormánysszékkel is közlendő, a' mult országgyűlési gyakorlatra történik hivatkozás; a' rr. hivatkozzanak a' szönyegen levő tárgyat illetőleg is a' mult országgyűlési gyakorlatra 's válaszsának most is kebelükből egy 35 tagu bizottságot, mely a' jegyzőkönyv három ágának bírálását maga közt felosztja. Mi a' jegyzőkönyvek kinyomtatását illeti, arra nézve szónok előadja, hogy mult országgyűlésen a' bíráló bizottságnak volt kötelessége a' könyvnyomó intézetekkel e' tekintetben egyezkedni, most is e' módot kellene megkísérteni. Ha pedig az irományok önköltségei kinyomtatását magára vállaló nyomdatulajdonos nem találkoznék, akkor elnök ó nmlgát látja megkérendőnek, hogy az irományok mind három ágának országos költségei kinyomtatását eszközölni méltóztassék. A' jegyzőkönyvnek két része, t. i. az itélőmesteri hivatal által szerkesztendő rövid jegyzőkönyv és az irományok önmagukat fentartják; de már a' harmadik részére, t. i. a' beszédár nézve gondosabb intézkedés szükséges. Szónok ez iránt is elnök ó nmlgát látja szükségesnek megkérni, miszerint intézkedni méltóztassék, hogy a' jegyzőkönyv ezen ága is folyamatba induljon. Hogy magánvállalat utáni kiadás czélra nem vezet, bizonyítja a' mult országgyűlés. Kérdeni szokták: vajjon szükséges é a' beszédek tára, vagy nem? Igen szükséges, mert ez tartalmazván az országgyűlési tárgyak feletti vitaközléseket, nélkülül régi országgyűlések működésével kellőleg megismékedni lehetlen. Elismerik az országos napló fontosságát — más alkotmányos országokat nem említve — a' testvér Magyarhonban is, hol mindkét táblán kimerítő beszédárakat szerkesztenek. De másfelől különös figyelmet érdemel a' beszédár azon tekintetből is, mert ha hiányzani fog az, akkor az országgyűlési beszédeknek nagy részét a' röviden szerkesztendő jegyzőkönyvbe kívánják a' szónokok beigtatni, melyeknek — a' jegyzőkönyv hitelesítése alkalmakori felolvasása sok időt emésztvén, szerfölött hátráltatni fognák az országgyűlési teendők folyamát.

Kolozsvár egyik követe a' beszédárnak országos költségei eszközöltetését pártolja; azonban czélszerűnek látná, hogy addig is, míg ez megtörténék, aláírás nyitassék, és ha ez uton a' szükséges költség ki nem kerülne, a' hátralevőt fedezze az országos pénztár. Szükségesnek tartja még — a' multak példáján okulva — hogy az aláírások közt levél erejével birjanak. Említé továbbá: hogy jelenleg Kolozsvárott egy gyorsíró van, Lukács János, zalamegyei tbíró, ki a' testvér Magyarországnak résztvevett az országos napló szerkesztésében, ki Zala és Vas megyékben a' gyorsírást jó sikerrel tanította; e' mellett jutányos áron szerkesztené az orsz. beszédárt, mert nem lesz kénytelen egyedül az abból remélendő jövedelemre támaszkodni. Ezen módosítvány mellett és ellen történt észrevételek után a' többség Alsó-Fejér követének ajánlására abban állapodott meg, hogy kéressék meg elnök ó nmlgá, miszerint a' beszédár szerkesztése és költségeire nézve szabadon és minden utasítás nélkül intézkedjék; mely megbízást elnök ur a' beszédár nézve örömmel elfogadá 's hogy a' bizalomnak megfelelhessen, igéré megtenni, a' mit tehet; mi sikerrel? azt nem tudja. A' jegyzőkönyv más két részének kinyomtatása iránti egyezkedést a' többség a' bíráló küldöttségre kívánja bizoni.

E' határozattal Udvarhelyszék követe meg nem elégtülvén, mert ugymond bármí praecisióval szerkesztessék is a' beszédár, az csak három, négy hét múlva kerülhet a' küldők tudomására; azért követi megbízatásánál fogva egy o r s z á g g y ű l é s i u j s á g létrehozatalát sürgeti; ennek szerkesztését a' meglevő hirlapok valamelyik szerkesztője is alkalmasint elvállalná, mert terjedése 's érdekessége miatt nemcsak itt, hanem Magyarországnak is volna kelete. Elvállalnák különösen oly szabadság-biztosítás mellett, minőt szóló követ javasol, miszerint t. i. csak a' kk. és rr. kebléből e' végre kinevezendő bizottság vizsgálatának legyen a' hirlap alávetve. Ezen indítványt Aranyosszék pártolja 's hozzá még azt javasolja, hogy a' már fenálló hirlapok országgyűlési tudósítójának a' teremben jegyezhetésre alkalmas hely adassék. Belső-Szolnok követe az indítvány tárgyalását elhalasztatónak tartja; kolozsmegyei egyik kö-

vet pedig az aranyosséki függelékhez még azt kívánja adni: hogy szólíttassék fel a kormányzók, mikép azon akadályokat, melyek a hírlapok szabadabb mozgathatóságát törvényen kívül gátolják, hártsa el. Ezen indítványt két kir. hivatalos ellenzén elnök ur előadja: mikép a hírlapoknak ez országgyűlésen szabadabb mozgathatóság van engedve az ediginél. A mi e teremben foly, szabad közlenők. Arra kéri a kk. és rendeket, hogy mielőtt ezen tárgyba ereszkednének, méltóztassák 's főtulajdonosága legyen a gyors megjelenés. Egy királyi hiv. a hírlapot — legyen az bárminő, a napló surrogatuma nem tartja. Ott hol szabad sajtó van, nincs is értelme az országgyűlési újságnak. Szóló az országgyűlési hírlap eszméjét nem a naplóval tartja kombinálódónak, hanem az elnök nyilatkozatával. Ha a létező hírlapok megfelelnek a várakozásnak, akkor nincs szükség országgyűlési hírlapra. Egyébiránt szóló gr. nézete szerint ünneplésen ki kellene jelenteni, miszerint a sajtó mostani helyzetét a KK. és RR. kielégítőnek nem tartják. Oly hazában, hol a sajtókorlátozásról törvény sem létezik, szabad polgár ily nyilvánossággal megelégtülve nem lehet. Ezután a főnebbi megállapodás elnök által határozatképp kimondatván, egyszersmind felszólítja a rendeket, hogy a bíráló bizottság megválasztására szótukat a hétfői ülésre hozzák fel. Az ülés eloszlott.

A sept. 14-ki negyedik orsz. ülés tárgya volt a jegyzőkönyvi bizottság-választás. Jegyzőkönyv-hitelesítés közben Csikszék egyik követe előadja: miként ő utasításánál fogva azon határozatot, miszerint a jegyzőkönyv mása a kormányzók közöttessék, olvasás nélkül nem hagyhatják; mert szóló követ küldöji tisztelik ugyan a kormányzók azon jogát, mellyszerint mint az országgyűlésnek az 1791: 11 t. cz. értelmében egyik alkotó része, itt a kk. és rr. közt megjelenehetik, hogy a különböző véleményeket egyeztessék 's. b. de ezen jogát úgy kívánják gyakoroltatni, hogy ez által sem a rr. határozatai változtatás lehetőségének kitéve ne legyenek, sem a kormányzók tanácskozási részvéte határtalan formassággá ne alacsonyuljon. Ha a rr. megfontolják, hogy mult országgyűlésen nemcsak a feliratokra, hanem a t. javaslatokra nézve is mikép gyakorolta a k. kormányzók részvétét, hogy néha — mint az 1842-ki 36-ik ülés alkalmakor is a hódolati hit tárgyában kelt t. cikkre nézve a kk. és rr. határozatának megváltoztatására kívánt ereszkegni, úgy tapasztaladják: hogy a k. kormányzók ezen tanácskozási részvéte vagy oda vezet, hogy a rr. határozata változtatás alá jöjjen, ha a k. kormányzók nézetei méltányoltatnak, vagy hogy a k. kormányzók azon befolyása, mit a törvény ad, határtalanul törpüljön és lehetlenné váljék jogát gyakorolni, hogy t. i. az elágzó véleményeket egyeztessék. Mert kétségtelen, hogy elágzó véleményeket csak a tárgy vitatása közben lehet egyeztetni — a tanácskozás bevégezése után csak határozatról lehetvén szó. Ha tehát a k. kormányzók a tanácskozásokban részt kíván venni, miután úgy is minden tárgy kitűzésekor a napi rendről értesítették, jelenjék meg a tárgy vitatása folytán, és ha ezalatt, míg a tárgy elnöki kijelentés után bevégeztetik, meg nem jelennek, azt a rendek annak jeléül vegyék, hogy a kormányzók azon tárgyban tanácskoznim kíván.

Elnök ur ezen követi aggodalom megszüntetésére megemlíti az 1837-ben kelt e tárgybeli határozatot, melyben ki van mondva, hogy a k. kormányzóknek egyetértése, vagy egyet nem értése által az országgyűlési határozatokban semmi változtatás nem történik. Ily értelemben közölték a rr. mult országgyűlésen is a jegyzőkönyvet 's ennek nyomán minden aggodalom elenyészik. Egy kir. hivatalos kényesnek tartja e tárgyat 's annak újból discussióját nem véli célszerűnek. Egy másik kir. hivatalos pedig ehez szólni kívánna, ha majd az országgyűlés organisatiója leendő szövegben. B. Szolnok követe pártolja Csikszéket, de a mult országgyűlés határozatát arra elégnek tartja, hogy a k. kormányzók viszonyokról tisztában legyünk. Ezen bizottsági javaslatára beadott szavazatok szedése kezdetett meg, mi hozzászámolással miatt másnapra halasztatott.

A sept. 15-ki ötödik országos ülés tárgya a jegyzőkönyvi bizottság volt, mellynek tagjai a követk. 35 országgyűlési tag választott meg: Nemes János gróf, Thoroetzka Miklós gr. Kozma Pál, Horváth Albert, Balla Mihály, Gál János, ifj. Bethlen Pál gróf, Lészai Lőrincz, Teleki Domokos gr., Kemény Domokos b., id. Bethlen János gr., Kálnoky Dienes gr., Zeyk József, Kemény Dénes b., Wéber Farkas, Zeyk Károly, Horváth János, Gál Samu, Kozma Dienes, Bethlen Farkas gr., Hoszszu László, Nagy Elek,

Apor József b., ifj. Bethlen János gr., Fosztó Ferencz, Mikó Mihály, Antal Imre, Schmid Konrad, Biedersfeld Frigyes, Scherwig János, Zimmermann József, Fogarasi János, Csorba György, Kovács Dániel, Demeter József.

Elnök a holnaputáni országos ülésre napi rendben leendő tárgyat a kir. előadásoknak az udv. kancellár-választásról szóló első pontját tűzi ki. Tordamegye követe több országgyűléseni gyakorlatra hivatkozva kérte ő nmlgát hogy a lajstromot tüzze ki tanácskozási tárgyat annál inkább, mivel az már köziratra van bocsátva. Elnök ezt nem teheti, mert szerinte a gyakorlat és törvény is mindenekelőtt az előterjesztések tárgyalatását kívánják, ő pedig a törvényes rendet fen akarja tartani. Fogarasi egyik követe szívesen elismeri, hogy a törvényes rendet fen tartani kötelesség, annál fogva kívánja is, hogy a Compilata 18-dik edictumát a kk. és rr. tartsák meg; világosan rendelje az idézett törvény, hogy az országgyűlés első teendője legyen a lajstrom-megvizsgálás. De a gyakorlat is ezt bizonyítja, mert nemcsak a mult, hanem az 1837-ki országgyűlés is lajstromtárgyalással kezdődött, még pedig úgy, hogy az ország rr. ugyanakkor rögtön felirtak. Most az a kérdés: szólunk-e a lajstromhoz, vagy nem? A többség határoz, de a törvény azt mondja: igen. Ha nem rendelné a törvény, mégis hozzá kellene szólnunk, mert e nélkül rendszeresen nem tanácskozhatni. Fogjunk például a kancellár-választáshoz, ki választ? felelet: az ország rendei. De kik azok? Azok, kiket a rr. e tanácskozásokban joggal részvevő tagoknak ismérnek el, mi csak a lajstrom-megvizsgálás által lehetséges. Előleg tárgyalják a rr. 1837-ben a lajstromot, rögtön fel is irtak; a mult országgyűlésen hozzá szölkünk, de később irtunk fel; 's most már hozzá se szólunk? Tehát minden országgyűlést csak arra használjunk, hogy romjaiban fenmaradt alkotmányos szabadságunknak egyegylapja szakítsassék ki? Egy kir. hivatalos pártolja az elnököt törvényesség 's következetesség szempontjából; egy másik kir. hivatalos a lajstromtárgyalást akkor tartotta volna célszerűnek, midőn a névsor olvastatott fel; egy 3-dik kir. hivat. pedig helyesnek találja, hogy a lajstrom-felolvasás előleg történjék, mert a nélkül semmihez sem foghatunk, míg nem tudjuk, kikből állunk; de még is javasolást javasol, míg az e tárgyban érkezett kir. válaszra kerül a sor. Felső-Fejér pártolja Fogarasi követe, úgy Háromszék is, Kolosmegye egyik követe pedig előadja: mikép csak helyzetünk szomorú állása okozza, hogy a lajstromkérdés nálunk oly silány tárgy; más országokban heteket töltönek el a verificatio kérdésével, és méltán, mert nem csekély kérdés az, hogy az országgyűlésnek valaki tagja lehet-e vagy nem? Más alkotmányos országokban első kérdés az: kik az országgyűlés törvényes tagjai? Nem áll az, mit előbb szólott kir. hivatalos állított, mert igaz ugyan, hogy az 1791: 11. t. cikkben a lajstrom nincs említve, de benne van a compilata törvényben, mellyet amaz nem törölt el. A t. szónok a lajstromot a k. előadások 4-dik pontjával kívánja tanácskozás alá vétetni, de ez csak azért sem lehetséges, mert a k. előadások idézett pontjában az adandó kir. feliratokról van szó, nem a mult országgyűlésre adottokról. Azon pont alatt előkerülő k. válaszban nem is a jelen, hanem az 1841-ki lajstromról tétetik említés; már pedig a mostani lajstromban lehetnek oly újabb sérelmek is, mellyek a mult országgyűlésen nem voltak. Minélfogva mind a dolog természete, mind a törvény rendelete a lajstrom előleges tárgyalatását kívánja.

Alsófejér követe egyik kir. hivatalosnak következetességre történt hivatkozása iránt megjegyzi: micsoda következetesség lenne attól, mit három országgyűlésen gyakoroltak, most egyszerre elállani? Ő nmlga a választásokat tüzte ki napi rendre, ezek bevégeztével vagy haza bocsátanak bennünket, vagy az urbért veszszük tárgyalás alá. Ha a lajstromkérdést most elhalasztjuk, későbbben még kevésbé lesz időnk 's alkalmunk azt elővenni. Szólanak nincsenek vérmes reményei, hogy a lajstrom tárgya iránt teendő felirat következtében elenyészzenek a sérelmek, miként leomlottak a trombita-szóra Jerikó falai, de kötelességünk megtenni, a mit törvényesen lehet. Midőn a szomszéd háza meggyul, nem fontolgatja a néző: vajjon mit irtak a tudósok a tüzről, hanem kapja hamar az első cseber vizet 's rá önti. Hasonló értelemben nyilatkoztak még Udvarhely és Maros székek követei. Egy kir. hivatalos pedig a lajstrom érdemébe nem bocsátkozik; ennek előleges fölvetését kívánják a törvény, jó rend és a legfontosabb alkotmányos elvek. Fogarasi követe idézte a Comp. 18-ik edictumát; 's ez jól van, de maga ő felsége sem hozta soha kétségbe a rr. e jogát 's ki talán magánál a felségnél is royalisabb akarna lenni, annak szóló e dicsőséget örömet átengedi, ez bukattatja meg a francia olygarchákat is. Szóló annyiban kíván royalis és conservatív lenni, a mennyiben azt törvényink fen tartása, alkotmányunk szelleme kívánja. Ő felsége a leérkezett lajstromtárgyalási feliratokban kifejtett okokra czá-

folólag válaszol, de legkisebb említés sincs arról, hogy talán a lajstromot előleg tárgyalni jogunk nem volna. A lajstromtárgyalást kívánja továbbá a jó rend, mert ha körültekintünk, oly dolgok tűnnek szemünkbe, mellyeket ignorálnunk lehelten. Udvarhelyszék jelenté: hogy egyik törvényhatóságból csak egy követ jelent meg, a másiktól egy sem. Elfogják-e a rr. nézni, hogy a törvényhozási testület ily csonka legyen? A mult orsz. gyűléseken is a lajstromkérdést tartották elsőnek. De ezt az alkotvány fen tartása is kívánja. Például találkozzék netán, ki azt javasolja, hogy minden embert, ki a kormány ellen nyilatkozott valaha, hagyják ki a kir. hivatalosak sorából. Az ország rendei öszszegyűlnek és sokat nem látnak körükben, kik a fejdelem iránti hűséggel rendithetlen hazaszeretet tudtak egyezni. Már kéri: szóló ezen sérelmet mikor célszerűbb a kk. és rr. nek orvoslani, országgyűlés elején-e vagy végén? Vannak, kik a nemzetek életéből szeretnék kioltani a buzgalmat; azt hiszik, hogy egypár udvarias szó többet tesz, mint a nemzet lelkes föllépése. Szónok szerint a nemzet jogai csak akkor állhatnak fen, ha a nemzet erőlyesen lép föl mellettök. Még egy főispán nyilatkozván az indítvány ellen, elnök a többség akarata szerint kimondá a határozatot, miszerint a lajstromtárgyalás a jövő ülés napi rendül tüzetik ki. —

A kolosvári napló dicsérelőleg jellemzi az országgyűlési fiataliságot, mellyet általában szerény 's illedelmes hangulat jellemez, mi arra mutat, hogy közelget ott is a kor, mellyben erély és betyárság, élénkség és botrányos csapongás közt ismeretes a különbség.

A háromszéki hirharang a székelyvidékekről következő jelent: július 23-án a kálnoki hitesség kártevő marhák behajtatása végett kibaragolt az erdőre, 's ott egy üvegesüri embert két ökörrel prédán is talált; de az ember békére szólította fel a hitességet. 2 vft. 30 kban és 3 kupa pályinkában meg is lett a békealku de elfogyván a pályinka újra 9 kupáért viszaküldetett az üvegesüri ember, ki elmozván ezt is, inni kezdettek. Magok a hitések is agyon részegedvén, a kártettést is agyon részegítették. Ekkor a hitesség tüzet élesztett, a kártettes szekerébeni vas derékszeget és láncot veresre melegítette, a derékszeget a hatar a k a s z t o f a t süttött, két lába fejét és két tenyerét, ülepét és sz. testét kegyetlenül megsütögette 's a meleg láncot derekára tekerte. Most halottaiban fekszik a szerencsétlen. Im a pályinkarém jelenete, irtóztató kegyetlenség a 19-ik században. Népművelés, és mérséklet, uraim kártya helyett.

Kézdivásárhelyen aug. 3-án a malom korongja egy néma gyermeket ingénél fogva elsodrott 's karjait és derekát eltörvén haldoklik; ugyanezen szerencsétlen órában lőtte halálra magát öt gyermeknek édes atya. Az e vidékekeni termést sok szalma, de kevés szem jellemzi. Igen erős hideg találta az őszi gabonák virágzását, minek azon káros következtvénye lón, hogy a rozs kalangyáje, mellyből 4—5 vékát reméltek, alig ad 2 vékát, a buza pedig alig egyet. —

Felelet a mértékletességi ügyben. A helybeli politikai lapok e napokban mindnyájan egy „Czáfolat”-ot hoztak „a Bp. Híradó 434-d. számában (állítólag) megtámadott mértékletességi ügyben” cím alatt. Maga azon egészen rendkívüli nyilvánosság is, mellyet czáfóló ur ellenünkben keresett, nem elégedvén meg azzal, mire a bp. Hban is biztosan számíthatott, kényszerítte, hogy a dologhoz szóljunk, ámbár, úgy látszik, erre is illelenek az ismeretes „nagy zaj semmiért.” Mert hisz ama lap érdeklött számában nincs megtámadva a mértékletesség, hogyan is tehetné azt oly ember, ki nemcsak pálinka és minden szesz ital, de bizony egyebek tekintetében is példányul szolgálhatna sok mértékletességi apostolnak, (kik, közben legyen mondva, azon „nehéz és göröngyös” pályán, melly mindössze is egy predikáció elmondásából áll, egymásnak mindjárt megszavazzák a dicsőség koszoruját, 's mégis azt hirdetik utánozhatlan báju stylen, hogy „érzteiket csak a kellemes édességü öntudat és bel nyugalom leirhatlan becse ápolja);” ki, mióta ezen rovatot szerkeszti, már több ízben 's erőlyesen szólalt fel azon szerencsétlen körülmény ellen, hogy hazánk majd minden helységében egy pálinkafőző terjeszti köznépkben a vesztegetés, szegénység 's erkölcstelenség metelyét? Bizonyára nem, az Erd. szemle írója meg sem támadhatá a mértékletességet, mellynek ő minden tekintetben — nemcsak evés ivásban — igénytelen apostola; hanem kicsapongásnak nevezte oly elzme halmazását egy fiatal jóindulatu papra 's csupán egy predikációért, mellyeket csak Franklin, Napoleon 's a nek adunk meg; 's a mit alkalmilag 's csak futólag mondott a székelyföldi apostolkodásról, az szörl szóra imez: „Vajjon jutott-e vagy egyszer eszökbbe a mértékletességi ügy apostolainak, hogy mikor a pálinka tökéletes kizárása mellett papoknak, nem mérsékletet, hanem kicsapongást gyakorolnak; midőn egy nem absolute ártalmas szokás elhagyását kíván-

ják, nem mértékletességet, hanem ascetismust — milyen a szeges korbácsi kéjelgés — követelnek; 's mi a' dolgot gyakorlati oldalát illeti: midőn mindent kívánnak, természetesen, hogy semmit se érjenek el, vagy csak annyit, hogy az ártatlan szokásához sikertelen harcz után visszavetődjenek a következtetés fogadását megszegő embernek erkölcsi érzetét semmisítsék meg. — Ezen hitében pedig szemleirőt „x—y” czáfolata egy hajszálynit sem rendítette meg; hanem megerősítette azon marosszéki „mértékletek” dorbézolása is — mely e' rovatban is volt említve, — kik csak akkor fordultak a vízhez — tulajdonkép a vízbe, — miután bor- és pálinkában már meg voltak fürödve. Szemleirő még „x—y” ur mértékletessége iránt is némi kétségben van, mert ha igaz, hogy olyan az ember, milyen a' stylusa, mit gondoljunk róla, ki ezen egyszerű gondolatot: a' mértékletesség mellett írni, így fejezi ki: „azért, habár itt ott fölszólalnak is e' nagy fontosságú terv létrehozataláért forrón sohajozó szívek szikráiból (uf!) származott béketűrő tollak néma betűi 'sat.”

Ezekhez nekünk még csak kevés adnivalónk volna, ha „x—y” ur egy halom emésztetlen tudományt — vulgo: tudakosságot — nem hoz piacra 's annak oly nagy publicitást nem ad, hogy éppen azért kötelezve érezzük magunkat egy kis rostálásra.

X—Y szerint a' pálinkát buzából legelőbb Abulkazis török Arabiában csalta ki 1385ben. Adatink szerint ezen arab orvos (Abulkazis—Abul-Kazan vagy Alzaharavius) Zaherában született Cordova mellett (Spanyolországban) 's Cordovában is halt meg 1122ben; — tehát 1385ben nem találhatta fel a' pálinkafőzést — ezt csak azért tulajdonították neki némelyek, mert az akkor használatban volt lejáró edényeket pontosan leírta — annival kevésbbé, mivel azt már jóval 1122 előtt ismerték; mert már a' híres persa tudós, orvos és alchimista Rhazes (Abubekr Mohammed ben Zakharia sz. 860†940) így ír, egy „Liber perfecti magisterii Rhasei” című munkájában, ezen felirat alatt: „praeparatio aquae vitae simpliciter:” Accipe occulti (az alchimisták soha sem nevezték a' dolgokat közönséges nevükön, alább ki fog tetszeni, hogy ez az „occultus” valami, semmi egyéb nem lehetett, mint — legfeljebb — veremben tartott gabona) quantum volueris, et tere fortiter, donec fiat sicut medulla (azaz, őrdöd és gyurd tészta), et dimitte fermentari per diem et noctem, et postea mitte in vase distillationis, et distilla (ez a' dimitte fermentari 'sat. mindent tisztába hoz.) Csak az alchimisták áttörhetlen titoktartásának 's az orvosok jól felfogott önhaszonlesésének — kik a' szeszszel minden betegséget meg akartak gyógyítani — tulajdoníthatni, hogy a' szeszgyártás nem előbb mint a' 16ik század vége felé terjedt el; de ekkor nem csak az angol katonák 's a' körmőzsi bányászok, mint x—y állítja, hanem minden éjszaki tartományok népei már oly bőséggel éltek pálinkával, hogy a' kormányok némi vallásos aggodalomtól is indíttatva, mintha t. i. azon anyag, miből a' mindennapi kenyér készül, meg lett volna szentségtelenítve ilyen alkalmazás által — rendeleteket bocsátottak ki a' gabnapálinka-főzés eltiltására. — Az, a' mit „x—y” még 1751ben is mérgek közé zártak állit a' gyógyszerárakban, ma is oda zárható: az alkalmasint nem pálinka, hanem spiritus vini rectificatus vagy rectificatissimus, miből amabban, mikor legerősebb is, alig van 40—45%, de közönségesen mint a' székely földön csak 20—25%. — De nagy tévedés, nem hogy a' pálinkát, de még a' tiszta szeszt is egy kategóriába sorozni a' mireny (arsenik), kétszeres chlorhigany (Quecksilber-chlorid), nadragulya 's több e'féle ismértes mérgefajjal 's még nagyobb hiba az ilyen tévedést fenthangon hirdetni: — ha a' mérgeknek „x—y” szerint értelmezését elfogadjuk, akkor nem lesz az istennek semmi áldása, mi mérregg nem válnék. Hiszen mi jobb a' nagyváradi kenyérről? de próbáljon csak akárki belőle jó frisen egy egészet éhes-mohón elnyelni 's meglátjuk „nem fosztja e' meg magát drága életétől?” mint „x—y” fejezi ki magát. Viszsaélés által minden eledel mérreggé válik; a' velőkésben ép oly szükséges a' mértékletesség, mint a' pálinka-ivásban. Ebből azonban nem következtetjük, hogy a' pálinka ép oly szükséges, mint a' hus és kenyér, hogy a' nélkül nem lehetne az embernek megélni; sőt éppen azt állítjuk, hogy úgy megélhetne nélküle, mint kevéssel ezelőtt a' cukor nélkül, mely minden szükségtelenlété mellett is — reméljük a' civilisatio nevében — el fog terjedni a' társadalom legelső rétegeig. (Folytatjuk).

Értesítésül a' szülőknek és jóttevőknek. Miután Vácson a' kir. süketnéma intézetbe fölveendő növendékek iránt több év óta számos tudakozódás jött közbe, az érdeklét szülőknek, kik süketnéma gyermeküket ez intézetben kiművelteni kívánnák, hírül adatik: hogy a' jövő tan-év october 1ső napjaiban kezdődik el, melyben a' süketnéma fi- vagy leánygyermek szellemi 's anyagi tekintetben oktatást nyernek, jelesen az írásban, természetes hangoztatás-mód szerint a' szóbeli olvasásban, föld-és

természetről leírásában, a' szám-, rajz- és hittanban, egy a' közhasznú tárgyak ismeretében is; ezenkívül minden fi-gyermek valami mesterséget, vagy művészetet tanul, a' leányok pedig nemökhöz illő kézi-munkákban gyakoroltatnak. — A' szegényebb sorsú szülők gyermekei az intézetjótéteményeiben ingyen részesülhetnek; mihez 3 rendű bizonyítvány szükséges; először: a' keresztlevél, melyből látható, hogy a' gyermek 9 esztendőnél nem ifjabb, és 13nál nem idősebb; másodsor: a' helybeli orvos bizonyítványa arról, hogy a' gyermek nem tompa elméjű 's hogy süket-ségén kívül, más testi nyavalyája nincsen; efelett, hogy a' természeti himlőzést vagy a' beoltást kiállotta; — harmad-szor: a' helyhatóság által kiadott bizonyítvány a' szülők él-téről, tekintve ezek mind polgári, mind vagyonbeli állásu-kat, milly állapotban léteznek? egy a' többi gyermek vagy árvák számáról is; — ezen bizonyítványok a' folyamodvány-hoz csatoltatván, az illető megye vagy szabad kir. város hatósága által a' nm. m. k. helytartó-tanácshoz fölküldet-nek. — Tehetősebb szülők vagy jóttevők, kik ez intézetben egy süketnéma gyermek kiképzetéséért fizetni akarnak, — egy évre 120 pengő for. járandóságot az intézet pénz-tárába előleg félvenként 60 pengő forintban letenni köte-lezetnek, miért a' növendék ételmeit, oktatást, orvosi se-gélyt nyer, 's ez intézetben tartózkodása egész ideje alatt szükséges feje és egyéb ruhával ellátatik. Tekintélyes és vagyonos szülők pedig, kik süketnéma gyermekeiknek na-gyobb fizetésért különös élelmezést és oktatást szerezni akarnak az intézetben, az intézet igazgatójához utasíttatnak. — Egy süketnéma gyermek állomásaért ez intézetben 2000 pengő forinttal alapítványt tétethetik, miért az alapítónak, vagy általa kirendelt utódnak joga van ez intézetben kiké-pzítés idejére (6 évre) egy süketnéma tanítványt kine-vezni, 's ugyanennek kiléptével ezen alapítványt ismét egy másik egyedre ruházni; ilyen alapítvány a' szerző nevét ör-ök időkre föntartja. — Minden, ez intézetbe kiműveltetés végett fölvetett növendék egy tisztes öltözetben kívül legalább 3 rendbeli feje ruhával el legyen látva és szeptember hó ut-ólis nappalban az intézet igazgatóságának adassék át. Süketnéma gyermekek, kik helyben találtnak, vagy oly-lyanok, kik az intézetbe föl nem vétethetnek, a' tanításra el-járást szabadon élvezhetik. Kelt Vácson, szeptember 15kén 1846. Kollonics Antal a' királyi süketnéma intézet ideiglenes igazgatója.

A' m. gazd. egyesület f. évi sept. 29kén vagyis kedden délután 5 órakor közgyűlést fog tartani, melyre a' t. cz. tag-ok 's ügybarátok minél számosabban megjelenni tisztelettel kéretnek. A' kormányzó választvány meghagyatából Pesten, sept. 10kén 1846. Török János egyes. titkok.

Budapesti napló. (Sept. 24én.) Az izraeliták ma-gyarodási ügye darab idő óta foglalkodtatja a' hírlapok olvasó közönségét; de nem kevesebb gondot ad ez ügy lelkes előmozdítóinak is, kikről ebeli érdemüket nem vitathatni el; azonban fájdalom! vannak e'felekezetnek, nem mondjuk vas-hanem fákébbi egyedei, kik mindeddig saját növekedendő hasznukat át nem látva akadályokat gördítettek a' nemzeti-ség gyarapodása elé, mit méltányoljon bennük Jehovah, — mi helyben nem hagyhatjuk soha. Egyébiránt éppen ma, azaz: csütörtökön f. hó 24kén tartatik az izraelita főtanodai terem-ben a' pesti izraeliták magyarító egylete növendékeinek nyil-ványos vizsgálata, mire ezenfelül figyelemzetjük mindazokat, kik a' dolog mibenlétéről felvilágosítást nyerni ohajtanak, 's látni akarják, mit tehetni magánegyesületi uton ott, hol a' közös munkálkodást mostoha körülmény gátolja. E' tárgy-gyal kapcsolatban dicsérettel említtük meg, hogy magyar és német nyelven éppen most hagyá e' a' sajtó: „Emlékeztetés a' vallásban nyert oktatásra, az iskolából kilépő izraelita ifju-ságnak ajánlók gyanánt — írta — Schwab Arszlán forábbi.” E' füzetke az izraelita hitvallás azon eredeti tiszta elveit tartal-mazza, melyekből a' keresztény hit is veszi eredetét; ha azt minden honi izraelita jól megtanulná 's követné, né-hány lépéssel közelebb jutnánk az emberi közméltóságot di-csőtölő egyesüléshez. Végül czélszerűleg szöveztett belé né-hány szó a' hazafiságról, mi annál hasznosabb, mivel ha va-laki hazánkban, a' magyar izraelita méltán sohajthat fel ma-gában: A' földön e' jó hazán kívül nincsen számotra hely! — A' „kisdobóvási nefelejtés” második bővített kiadásban Ney Ferenczről megjelent. E' hasznos munka önmagát ajánlja. — Nemzeti színházunkban mult hétfőn adatott Telepi jeles szin-nészink javára a' „Testvérek” eredeti drama 4 felv. Kendey Gézáról. Többet e' darabról ha még egyszer látandójuk szin-padunkon. Ugyanott adatott mult szombaton az „Alvajáró” opera, mely alkalommal igen is „ébrejóró” hírköcsisaink-nak egy becsületre méltó példányával találkozunk; már ha a' daróc viseletüket megrovogatjuk, annál jobban esik egy becsületes embert közülök bemutatni: a' színházba gyülekvő kocsik utját két fiatal ember a' kapuban beszélgetésbe me-rülve állotta el, ekkor hirtelen érkezik egy hírköcsis, ki a' beszélgetőknek váltig kiabál, de ezek mitsem ügyelve ki nem tértek, 's minthogy a' lejton lovat többé hátra nem tart-hatá rögtön a' falnak irányozá őket, hol a' nagy ütődéstől egy-ik lova mindjárt öszzerokadt; mire a' becsületes ember illy szavakra fakadt: inkább lovaim veszzenek el, hogysen valaha embert gázoljak el. Volt pedig ez a' pesti 1 számú hírköcsis, kiről a' krónika nem hallgathat el. — Mult vasár-nap a' szini botrányok nagy napja volt: a' hoszsu időig tar-tott visszaélések a' szinügy-rendezésben 's figyelemtelenség a' közönség iránt végre megtették hatásukat, 's nagy és kis-csiny a' rendelleniség megtorlására kész volt; éppen „Páris tit-ka” a' dattak, melyben F. is fellépett, 's rö-

tön fütty és tombolás zúgott a' szintér minden helyéről 's néhány tojás és burgonya röpült F. felé, ki szokott egyked-vűséggel állott 's illedékes csókokat küldözött újaival a' mé-lyen tisztelt közönség re; a' függöny lebecsáttatott F. hitták és ujra kifütyölték; a' darabot foly-tatni kelle 's ujra süvöltés tombolás hangzott mindenfelől, — míg végre a' jobb érzésű közönség elhagyá e' botrányos színhelyet, hol annyi bohózat vitetett véghez eddig is a' kö-zönség rovására. — Ugyanez este a' pesti szinkörben C. porosz ökölbajnok, ki előbb D-t német lapok után felszólítá, mert vele ugymond a' lovarkörben rendellenesen vivott, most szinre lép 's a' francziát kihija; D. a' néző közönségből köpenyegét lelökve bosszusan rohan ember és székeken át elene; az illy illetlen tettel megbántott közön-ség felhevül 's egy rés-e bottal indul az öklözöknék, kik egy-mást hatalmasan megrángatták; 's csak a' helyt álló rendör-ség — mely mindketőt hüvőre kísérte hevők kihütése vég-gel — mentette meg őket a' nézők bosszujától, kik közt nem kevesebb erejű és haragu alakok valának szemlélhetők. E' szomorító fővárosi látvány tanuja, hogy nagyobb része a' fi-nom műveltségtől majd annyira van, mint Makó Jerusza-lemtől. Ez emberi viadalokról többször gyönyörködőleg szolt a' német, mindig megvetőleg a' magyar hirirodalom.

Egy városi tanácsosok 's választó polgárokból álló bi-zottság nevezetett ki, mely a' juh- és borjuhús szabad mé-retésére 's a' vállalkozók rendben tartására felügyeljen; így csakugyan egy lépéssel a' czéhi egyedúrasság ismét tágti-va lenne. Oruljon a' fővárosi nép, jobb és olesőbb hust ka-punk. — Az „Eletképek” szerint Frivaldszky lelkes természet-búvárunk a' szomszéd délkelet jó részét beutazta; a' Balkánt éjszakraól dél felé bejárta; innét Konstantinápolyba ment, az-tán az Olymphegy gerinczén 's kanyarulatán áthágva; jelen-leg Corfu szigeten tartózkodik, honnét Malta, Szicilia és Ná-polyba készül, — végre Olaszország és Schweizon szá-nadékok vizsziatéri hazájába, mindenesetre oly dús tapasztalással 's növénygyűjteménnyel, minőt még eddigi termé-szetbúvárunk egyike sem szerzett. — Czakó ismét új műven dolgozik, melynek czíme: „Judas Iskariotes.” — Trefort A-goston m. akad. tag szinte külföldi utnak indult, most Görög-országban tartózkodik, azután pedig az európai Törökör-szág tartományt czejá bejárni. Illy tudós honfiak utazása megtermi hazánknak gyümölcsseit. — Uj köszénbánya fődöz-telett fel Pomázon Buda szomszédságában, az iparnak hat-atos segédeszköze 's az élet szükségéi pótléka. — Az ipar-műkiállításban 5161 sorsjegy kelt el; vidékről iparsorsje-gyekből 1706 ft jött be; összesen tehát: 6867 ft. A' kiállítási látogatók is szép számmal adóztak 's így a' költség fődözve lesz — A' lelencház-felállítási tervezet érdeklőleg Pest vá-ros jelenleg 40—50 lelencházgyermeket táplál; attól tartanak, hogy az intézet élelhetéptével az egész ország lelenchei ide szállíttatnak, (mi azonban úgy lenne enyhíthető, ha a' többi hatóság is adakozási segedelemmel járúna e' czélhoz) mi-ként a' Rökus kórházban történik, hol a' betegek fele vidékre esik. — A' pesti asztalos czéh meg, czéhmeistereket választott; ezt tehetné a' többi czéh is, hol erre ügyesek találtnak; de hogyan történhessék ez, midőn némely magyar még Ma-gyarországban is németnek nevezi magát! — A' gőzhajók járása a' ködös ősz beköszöntével sept. 20ka óta, a' nap megrövidülte matt, Bécsből Pestre letett az egy napi lejve-telről. — A' mérges gombáról mult rovatunkban közöltünk egy eseményt, mely a' Terézváros egyik tisztes családját érdeklé; miután több lap hasonló bajról tón említést 's kor-szükséggé kezd válni hogy a' tápszerekre kellő felügyelés 's gondos ellenőrködés legyen, ez okból czélszerűnek találtuk egyik ferenczvárosi orvos barátunk hozzánk küldött ez ügy-beli sorat ide iktatni: „Közelebről hírlapjaink egyikében ol-vastuk, miszerint egy értelmes erdős lépett a' szerkesz-tőség irodájába — figyelmeztetni kérvén t. cz. szerkesztő ur által a' városi hatóságot az iránt, hogy a' pesti piaczon vé-gig mentében többször, általa igen jól ismert mérges termé-szetű gombákat árultnak látott; — én orvos-gyakorlatom rövid folyamata alatt a' második szerencsétlen esetnek f. hó 17én a' soroksári utzában valék tanuja; ugyanis egy család a' budahegyeségi remeteségnél tartott mulatságán néhány gomb-át talált, mi gombalevesre készítettek! — de fájdalom, az iz-lés után alig három óra multával az apa, anya és két gyer-mek halálal fenyegető állapotban küzdött; míg rögtön se-gélyemre nyertek szabadulást; — az előbbi eset pedig egy férjet és egy nőt ért, — de piaczon vett gombák által. Azért is kötelességemnek tartám a' cz. erdős ur véleményéhez csat-olni az enyimet, és a' t. cz. orvosi rendőrség felkérni az i-ránt, hogy a' városi hatóság által a' gombaárusoknak egy külön helyet rendelni méltóztatnék, és ezt egy műértő által végig pillantatná; így a' gyakori szerencsétlenségek elkerül-tetnének — figyelmeztetvén ezuttal az ugynevezett M.—Em-siediben mulatni szerető t. cz. közönséget, hogy az itten ter-mő gombáktól, — ha csak különösen jól nem ismeri — ova-kodjék. Ujhelyi.”

Spanyolország.

Sept. 2kán Bulwer angol követ Isturiz külügyminisz-terhez Luiza infansón Montpensier herceggeli házasságát illetőleg egy jegyzéket intézett, melyet némi tiltakozásnak tekinthetni, 's melynek tartalma, hiteles kulfó után, állítólag következő: Bulwer csodálkozását fejezi ki azon, hogy a' spanyol miniszteről jelentést kapott, miszerint ugyan-a-zon időben ő felsége egybekelésével Luiza Fernanda infans-nó 's egy franczia királyfi közt is véghezmenend a' házasa-g. Spanyolország törvényei 's alkotványa szerint egy illy házasságot koránsem magányos dolognak tekinthetni, mely csupán csak a' legközelebb részvevőket illetné. Sőt in-kább politikai fontosságú esemény, egyike a' legfontosab-baknak, mik hoszszabb idő óta Európában előfordultak. Sajnálattal érzi magát kényszerűlnek aggodalmát kifejezni az iránt, miszerint ő felsége nővére Montpensier herceg-

hezi elférsülése veszélyeztetni fogná azon igen barátságos viszonyokat, melyek oly régóta Spanyolország 's azon státusok közt fenállanak, melyek legtöbbet tőnek Spanyolország becsülete, nemzetisége 's függetlensége fentartására. — Ezen jegyzéket Isturiz sept. 2kán délutáni 2 és három óra közt kapta. Egy óra mulva Bulwer a' miniszterétől magányközleményt kapott, melynek tartalma eddigelő még nem tudatik. Igen nehéz fogna lenni a' Montpensier herceggeli házasság fölötti közboszankodás leírása. A' kávéházakban, nyilvános helyeken, sőt még a' miniszteri hivatalok előszobáiban is heves izgatás mutatkozik, mely pillanatról pillanatra növekszik. A' nép úgy látszik minden félelmen tultette magát; a' rendőrségre, titkosra és nyilvánosra, mit sem hederitnek; hangosan 's tartózkodás nélkül mondja ki véleményét a' nép. Rágalmoszavak hallatszanak Lajos Fülöp, Guizot, Bresson, Montpensier, Mária Krisztina, sőt még maga a' sajnálatra méltó, ártatlan fiatal királynő ellen is. Minden, mi most Franciaországnak el nincs adva, minden, mi nem képes magát testestül lelkesülni, nőstül, gyermekestül akár hivatal akár pénzért áruba bocsátani, aggodalmas feszültséggel néz Anglia határozása elibe. A' levelező közli továbbá, milly kevésbé kedvezőleg nyilatkozik a' közvélemény Francisco de Assis infans személysége fölött. — Hallomás szerint don Francisco de Assis tábornoknak vala kineveztetendő, Roca herceg pedig Párisba utazandó, kisérőjeül Montpensier hercegnek Madridba. —

Sept. 7kei madridi levélszerint a' spanyol kormány Bulwer jegyzékére méltó választ adott, mely is Anglia részéről a' tisztán spanyol ügybe visszautasít minden beavatkozást, minthogy Spanyolország sem avatkozott soha angol hercegnők házasságába. Szintolly visszautasítólag válaszolt d. Francisco de Assis infans, kihez Bulwer személyesen fordult e' tárgyban; mint valóságos férje a' királynőnek — ugymond — sem avatkoznék ez ügybe, annál kevésbbé teheti ezt mint volégeny.

Anglia.

Sept. 2án a' London-tavernben a' hírlapvilágra nézve érdekes ünnepély volt. Az ugynevezett „Times-testimoniai“ bizottsága e' lap tulajdonosa és szerkesztői főnökének fényes lakomát adott. A' polgármester vitte az elnökséget és számos egyéb jelesség vón részt az ünnepélyben. Az áldomási szónoklatokban a' sajtó magas állása általánfogyva 's roppant fontossága a' mostani státusokban dicsérelőleg ismértetett el, és Sheridan ismértetes szavai nagy tetszéssel fogadtattak.

Manchester, a' füstölő zajos gyár-város, mely mindenhez inkább hasonlít mint muzsák székhelyéhez, állítólag egyetemet fog nyerni, megalapítására nemrég 100 ezer font sterlingnyi adomány tétetett le. Várhatni, hogy itt a' természeti philosophia fog az uralkodó tan lenni, azaz természetphilosophia angol értelemben, mihez erőszet és minden, mi a' gyáraknál szükséges tudományokra vonatkozik.

Hiedelem szerint vasutkrisis van Angliában küszöbön. Száz meg száz ember ugyanis kötelezettségeket vállalt a' vasutársaságok irányában, miket teljesíteni képtelen. Mikiép találgának most pénzt a' fizetési követelések kielégítésére, miktől mégis egyedül függ ezen számos óriási vállalat létele. Hatvan millió sterling van aláírva oly emberek által, kiknek összes vagyonuk alig tíz millió, ennek következtében az új vasutársaságokat ugyanannyi bukott testületekül kell tekinteni. Ez eredményül egy kísérletet vonand maga után a' pénznek mélyen sülyedt részvények eladása általi megszerzésére, minek folytán természetesen nagy része az ezen nyereszkedési célokba vert valóságos tőkének okvetlen el fog veszni.

A' vashajóknak pattantyusszerke irányábani ellenálló képessége iránt legujabban tett kísérletek eddigelő azon eredményt adák, miszerint vashajók háboruban a' fából valókat koránsem pótolhatják, mert az álgugolyók jobban sértik meg az előbbieket mint utóbbiakat. Ha még bővebb kísérletek is ez eredményt tanusítják, akkor az admirális bizonynyal felhagy a' vashajók építtetésével.

Afghanistanból az indiai posta két rendü tudósítást hoz. Az egyik april. 27keig terjed 's az emir választ közli Jar Mohammedhez, kit azmagával a' perza sah udvarába hitt vala; továbbá, hogy a' bocharai emir hadserge máris Amu folyón innen Kulum felé vezető uton van. E' lázadó tartományfőnök hódolásra már késznek nyilatkozott, de csak azon föltétel alatt, hogy neki személyesen ne kelljen Heratba mennie. Nagyobb érdekek bírnak a' maj. 12keig terjedő tudósítások. Az ott előfordult események oly természetűeknek látszanak, 's következményeikben tán oly fontosak leendnek, miszerint azokat rövid kivonatban adni nem lesz fölösleges. April. 28kán a' ghazniei kiledar az emirt tudósítá, miszerint egy wakil Mohammed sah padshahtól (perza sahtól) sirdar Khan Dilkán, Kandahar uralkodó főnökei egyikének kíséretében, rövid időn oda érkezik, 's később Kabulba megyen. Az emir tüstint gyorsfutárt küldött

a' kiledarhoz, azon utasítással, hogy a' vendégeket minden lehető kitüntetéssel fogadja. Egyszersmind megparancsolta fiának Mohammed Akram khannak, miszerint nagyszámu 's fényes kísérettel Killa Kazába menjen, 's a' követet a' fővárosba kísérje. Valamennyi főnök ben és Kabulon kívül rendelést kapott, hogy leggazdagabb hadi diszben naponkint jelenjék meg a' darbaron (közösszejövetelen). A' fővárosban létező sergeknek ezóta legnagyobb diszben készen kelle állniok; valamennyi nélkülözhető álgyu részint a' palotafalakra, részint a' városkapuk előtt állítottat fel; röviden minden intézkedés meg lón téve az uralkodó wakiljának méltó fogadtatására. 500 lovas élén indult Akram khan, nagybátyja Jabban khandól és számos nagytól kíséretve a' követ elibe. A' vezér, valamennyi testvére 's nagyszámu fényes kíséretétől környezve üdvözlé a' wakilt, midőn az Kabulba érkezett a' város kapuin kívül. Álgudörgés közt vonultak a' városba, 's az emir által a' palotakapunál fogadtattak 's tüstint a' darbarba vezettettek. Szokott tisztelegések után a' követ általnyújtá uralkodója nevében a' hozott ajándékokat 's kijelenté, miszerint fontos tudósítását magán-kihallgatásban akarja közleni. A' vezér a' wakilal a' királyi kertekbe vonult, hol hosszas időig titkosan értekeztek. Másnap nagy ünnepélytartott, melynél a' vezér és követ annyira jól mulattak, miszerint ó fenségeik a' legközele 24 órában alkalmatlanok voltak komolyabb statusügy-vezetésre. Időközben a' sirdar közölte az emirrel a' tudósítást, mely nem kevesbet foglal magában, mint a' sah felszólítását Kabul uralkodójához 's ez ország minden főnökeihez a' brittek ellen teendő hadüzenés végett. Az emirt ezen különös felszólítás meglepte, ki is megjegyzé, miszerint ezen javaslat nem volna rossz, ha a' britteket Pendsab vagy Szindben meg lehetne támadni. De ez már lehetetlen. E' mellett kénytelen megvallani, miszerint a' brittek nagyszámu barátokkal bírnak saját alattvalói közt, főleg azonban a' katszibuzsi törzsek ragaszkodnak hozzájuk. Távol legyen tőle, hogy a' britteket meg akarná támadni, sőt önvédelméről kénytelen gondoskodni, ha netán a' brittek megtámadnák. Más nap a' wakil nyilván közölte megbízatását. Emlékeztete, hogy midőn a' brittek kevéssel ezelőtt Kabulhoz közeledtek, valamennyi igazhitű ellenök nyomult 's visszajzte őket. Ismét fenyegeti az ellenség a' muzelmanok országát, 's mint akkor, most is szükséges egyesült erővel indulni ellene. Parancsolója 's ura, a' sah, kívánja ezt 's ha az afghánok hozzá esatlakoznak, a' háboru költségit ómaga viselendi. A' harcokdedelő vezér ekkép választott: „Peschawerben több mint 20 ezer szik várakozik, mindnyájan legnagyobb gyűlölséggel telvék a' brittek iránt 's csak intéssemre várnak, hogy zászlóm alá gyülekezzenek. Ünnepélyesen esküvének hűséget nekem. Gyakran felszólítanak már, nyuljak fegyverhez, 's megvallom, mitsem kívánok inkább mint hadjárat a' brittek ellen.“ Mohammed Zuman khan a' vezér nézete mellett nyilatkozott, 's hozzá tevő: ha a' sah csakugyan kész a' szükséges pénzt adni, akkor ó 30 ezer embert állít a' sikra, kiknek vitézségeért kész jót állani. A' wakil azt felelé, mikiép uralkodója kész minden követelésnek eleget tenni — az emir azonban egész értekezés alatt hallgatott. —

Erre majus 8kán nagy hadi szemle tartatott, mely alkalommal a' wakil — tökéletesen megelégedve a' sergek ügyességével — megjegyzé, miszerint illy csapatoknak könnyű lesz az angolokat meggyőzni. Egyszersmind nevezetes pénzüsszeget akart a' sergek közt szétosztatni, mit azonban az emir meg nem engedett. — Maj. 10kén a' wakil azt találta kérdezni: honnan van az, hogy Ahmed sah idejében ez uralkodó 300 ezer főt tartott, kiknek egy része elég volt a' 200 ezer fővel és nagyszámu pattantyussággal bírt maharatti hadserget megsemmíteni? Különösnek látszik előtte, hogy egy ország, mely egykor oly retentő hadi hatalmat bírt tartani, most nem képes szintazt eselekedni. Az emir ekkép válaszolt: Ahmed sah uralma Kabultól Singapurig 's Herattól Lahoreig terjedt. Egy illetén kiterjedésű országban könnyű volt nagyszámu sereget összehyűjteni 's tartani. De az utána kormányzott uralkodók gonosz tetteik által elvesztették a' befolyást népeikre 's leghatalmasb hűbérnökeik 's barátaik üldöztetése 's megöletése következtében csökkentették, gyengítették saját hatalmokat. Rundzsi Szing fölkelt 's országát kelet felé terjeszté. Kasimir, Peshawer — a' legszebb tartományok, estenek lassankint kezébe, keveset számíthatok az enmagamnak maradt népek hűségére. Hisz legutolsó alattvalóm több joggal vél birni Kabul trónjára mint enmagam. — Ezután még Scherien khan ígérte meg, miszerint 12 ezer embert állít az angolok ellen indulandó táborba. Így álltak a' dolgok, midőn más nap egy esemény fordult elő, mely az egész várost zavarba hozta. A' vezér ugyanis 11kén reggel egy Kabulban lakó örményt, ki előtte brittekkeli titkos levelezésről gyanus volt hirtelen elfogatott. Az emir tudomására jutván az eset, figyelmzetté fiát, ne hirtelenkedjék, de még a' tanácsban, melyet épen tartott volt, azon hirt kapta, hogy a' szegény

örmény már kivégeztetett. Az emir félbenszakasztá a' tanács-ülést 's felingerült állapotban hagyá el a' termet azon kifejezéssel, miszerint látja, hogy további jelenléte Kabulban egészen fölösleges, miután kívánatit 's parancsit ekkép teljesítik. Visszavonult palotájába 's az éjszakát nyugtalan 's álomtalanul tölté el. Másnap fiait — a' vezért kivéve — maga elé hivatá 's kinyilatkozatá rendithetetlen szándékát Kabul elhagyására. Testvérjök minden határt tullépő, merész önviselést készíti erre. El van szánva Perzsiába 's innen Meccába menni. Végre figyelmezteté őket: legyenek utitársai. Fiai beléegyeztek. A' főpap 's egyéb nagyai az országnak kihallgatást kértek nála, hihetőleg szándékától lebeszélteni akarván őt, de nem bocsáttattak elibe. A' tudósítás azzal végződik, miszerint számos párthive elhatározá az emirt követni. —

Franciaország.

Marokkóru mindenféle különös hírek szállonganak. Némellyek szerint a' császárt Abdelkader mindinkább fenyegeti 's fiának Muley Abderrhaman parancsot adott a' rendes katonaság összeszedésére, kikkel aztán az emir ostrom által Tazát megszabadítsa. Mások szerint Taza már az emir kezeibe esett 's ez Fez felé indult 's nem kevésb forgaszóban, mint a' császár trónruli letétele. Állítólag már 10 ezer marokkai állt az emir zászlói alá 's a' néptömeg egészen tőle függ. Taza nem látszik oly helynek, mely hosszabb ostromot bírna kiállani. Szirtfokon áll ugyan, 's körorül széles árok övezi háromszoros bástyafalakkal, mind ez azonban rongált állapotban van 's még magasb hegyektől környeztetik.

Henry Józsefet sept. 11kén hét más elidőttel vitték kocsiban a' touloni bagnoba (gályafogság). Midőn tudósították, hogy a' páirtörvényszék ítélete csakugyan végrehajtatik, nagy kétségbeesésre jutott 's hangosan kiáltozva halált kívánt, mint mely egyedüli célja volt merényének.

A' közoktatási miniszter, mint egyetemi nagymester sept. 11kei tudósítása következtében, „a' görög nyelv-történet és régiségtani tanulmányokban leendő kiképezés végett“ Athenében francia tanoda fog alapittatni. Ez iskola tanárai két évig maradnak Athenében 's a' nagymester különös engedelméből még a' harmadik évre is ott maradhatnak, mely idő alatt ugyanolly tanári díjt huznak, minőben otthon részesülnek. A' tanoda, a' görög király engedelmevel, nyilvános és ingyen-oktatást adhat a' francia 's latin nyelv és irodalomban, színtezt tehétik tagjai Franciaországban, hahogy azt a' görög kormány kíváná. Közvetlen a' görög udvarnál levő francia követ őtalma alatt fog az intézet állani, kinek is joga van az intézet céljainak meg nem felelő tagokat eltávolítani. A' tanodaigazgató egyébiránt minden harmadik hónapban köteles a' közoktatási minisztert tudósítani, ki a' tanulmánytervet is készíti.

Dánia.

Sept. 1jei kieli tudósítások szerint azon nap reggel a' hűszereteti 's tiszteletü vasutagazgató Olshausen, elnöke mind a' két polgárgyüleketnek, rendőri törvényszék elibe hivatott, hol becsületszavát kelle vala adnia, hogy nem fog többé oly gyülekezeteket tartani. Midőn ettől vonakodnék, titokban kocsira tették fel őt 's a' rendsburgi várerősségbe vitték. [Egy óra mulva papírosait pecsételték le. E' miat nagy ingerültség uralkodik a' városban. Azon emberek, kik a' kocsit, melyen Olshausen elvitetett, laka előtt elhajtani látták, azt hívék, hogy vasuton fogják őt elszállítani. Ennélfogyva számosan összehyülekeztek a' pályaudvaron, mivel azonban Olshausen joda nem érkezett 's ugyanazon kocsi Rendsburgba hajtot, a' sokaság az első vasutmenettel oda tódula. Megérkezétkor nagy számu rendsburgiak is hozzájuk csatlakoztak 's mindnyájan a' főhelyre mentek Olshausen szabadon bocsáttatását kívánva, de a' katonaság szuronyokkal üzte őket színtezt főtörvényszéki ügyész tonyagta. Ezt azonban később szabadon bocsátták; a' katonaság mindazáltal töltésekkel látatott el, mire a' csend pillanatr helyreállott. Kielben 60 legtekintélyes lakos következő tartalmu levelet intézett Balemann főpolgármesterhez: „egy legsúlyosb nemü esemény szomorita meg minket 's az egész polgárságot. Olshausen F. ur, polgártársunk, hirtelen, rendőri hatalommal körünkől kiszakittatott, elfogatott 's Rendsburg vára vitetett. Tartanunk kell, hogy épen semmi jogos ok nem igazolja ez eljárást. Az önkénynek ellen állati, a' polgártársak személyszabadságát saját veszélyükkel is őtalmazni a' mi és képviselőink joga 's kötelessége, a' tanácsot 's választott polgárságot pedig ez annál inkább illeti, mivel Olshausen ur szövezére a' harminczkét férfiak gyülekezetének. Azon erős bizalomban, hogy a' tanács 's választott polgárság hasonló meggyőződésben van veünk, kérjük: a' fentisztelt tanácskar 's nagyonbecsült polgárgyülekezetek erőlyesen vessék magokat közbe Olshausen szabadon bocsáttatásaért. Kiel sept. 1. 1846.“

A' rendsburgi katonaság schleswigiek és holsteinkből áll, kik általánvéve német gondolkodásuk 's minden este a' dán tisztek legnagyobb bosszantására az ismértetes

„Schleswig-holstein” stb. népdalt éneklik. A kiel vadász-
osztály új ezredeseül, Glücksburg hg helyébe, Hóegh érke-
zett Kopenhágából; a különben tisztelt és szeretett hadfő-
nök Kielben komolyan és hallgatag fogadtatott. Hallomás
szerint 9 tanárt szándékozott a kormány a kiel egyetem-
ben letenni, miáltal ez halálos csapást fogna szenvedni. —
Sept. 2kán Kielben, némi, előbbi nap történt csoportulások
's ingerültségi jelek következtében követk. rendőrszabály
jelent meg dél felé: „el nem tűrhető esti utcai rendtelensé-
gek 's kihágások ismétlésének megelőzésére valamennyi
polgár és lakos nyugalomra 's rendre intetik 's felszólítatik,
valamint közremunkálásuk kéréstik a rendfenntartásban; cso-
portonkinti átvonulás az utcákon mindenütt, 's több mint
háromszemélyből 8 esti óra utáni csoportosulás tiltatik
'stb.” Kiel lakosai fejesóvával állonganak az utcasarkokon
olv. a szokatlan hirdetőnyvt. Rendsburgból írják: Olshausen
oda érkezte után tüstint elfutamodott hire elfogatásának.
Eleinte magánylakot rendeltek számára. A lakosság gyorsan
összegyűlt 's fáklyák fénye mellett üdvözölték őt, mire ő
az ablakból hosszabb beszéddel válaszolt. Erre Bauditz
ügyvéd hallatá magát nyomatékos szavakban, de katonaság
által hallgatásra kényszerített 's a főúrhelyre vite-
telt. Az éjszaka állítólag viharosan mult el. —
Olshausen tanár, testvére az elfogottnak, sept. 2kán reggel
Rendsburgba utazott, értekezés végett imezzel. A kiel kö-
rül faluk lakosait igen mélyen hatotta meg Olshausen F.
elfogatása, mint kinek személye iránt azok ritka szeretet 's
tisztetéssel viseltetnek.

Sept. 5kén este Kielben ismét nagy polgárgyűlés tar-
tatott. Főtörvényszéki ügyvéd Claussen a fő büntetőtör-
vényszékhez felírást indítványozott, melyben Olshausen, „a
város legérdemesebb, tisztelb. és szeretetb. polgárai
egyikének” elfogatása törvényellenes tényül bélyegzetik
's melyben a francia julius-forradalom előtti hasonló ka-
binetparancsokra mindennemű megjegyzések közt czélzá-
sok foglaltatnak. Ezen iratot első pillanatban 600 személy

irta alá 's később igen számos aláíró járult hozzá. Másnap
reggel a legelső vasutmenettel küldék azt fölillető helyére.

— Augsburg példáját feliratok után
jelenteni részvétet Schleswig-holstein függetlensége tár-
gyabani ovástétel iránt, már több bajor város követte. Re-
gensburg 's Bamberg lakossága szinte hasonló nyilatkozato-
kat bocsátott ki; Würzburg, Nürnberg, Fürth 's hallomás
szerint Münchenben is terjesztettek azok elő vagy már kö-
röztettek is. Sőt még egyes helységek is kijelentik ebelirész-
vétöket.

A német herczegségek 's Dánia közti kérdés oly
szerföltött egyszerű, miszerint sokágu jogász 's diploma-
tai mesterség kívántatott a kérdésnek oly bonyolult álla-
potbani feltüntetésére, hogy nem mer az ember ítéletet hoz-
ni 's a hírlapi cikkek tanulványszerű szerkezetétől egészen
elkábult 's megzavarodik. Hisz azon szerződés, mellyélfog-
va Schleswig-Holstein 1460k évb. I. Keresztely—a mostani
uralkodónak őse alá állt, még nyilván fekszik előttünk
's ebben olvassuk, miszerint Keresztely megesküvök önma-
ga 's örökösei és utódai nevében valamennyi kötött ezikk
szilárd és megtörhetlen fentartására. Nyilván foglaltatik ott
Schleswig-Holstein irányában adott szava 's esküje, misze-
rint ő fen fogja tartani azokat, hogy viruljanak örökké e-
gyütt osztatlanul (dat se bliven ewich tosamende ungedelt).
Ennek következtében a herczegek Schleswig-Holsteint
mint egy egészet nyerték. Mikép ártat 's ártson most az a
schleswig-holsteiniaknak, hogy uraik egyszersmind dán
fejedelmek voltak, miután mégis I. Keresztelynek ismételve
ki kellett jelentenie, miszerint ő, nem mint dán királynak
(nicht alte enemm Koninge to dennemarken), hanem csak
személye iránti kedvezésből vetik alá magokat? Mikép cson-
kithatja 's csonkítsa már az jogaikat, hogy a dán Rende-
korklátlan hatalmat adtak magok részéről királyuknak, és
hogy ez erre, a legfőbb Dániára nézve kötelező
királyi törvényt bocsátotta ki? Mindez igen
világos 's ezen pontok képezik a kérdés velejét. Igaz, hogy

a királyi törvény-kibocsátónak szándéka volt a német her-
czegségeket is határozatba foglalni; de a pusztá szándék
mitsém ér régibb kötelezettség irányában, főleg minden i-
gazság 's jogosság híja mellett. Egyébiránt Schleswig és
Holstein tartományok kiváltságiban könnyen feltalálhatni
azon helyet, hol I. Keresztely, testvérvél együtt, elisméri
's megengedi, hogy ezen tartományokat nem szabadon adja
örökségül gyermekei 's rokoninak, hanem hogy a lakosok
's utódok, valahányszor nyitva lesz a birtoklás e tartomá-
nyokra, választásukat megtartják, „akkor aztán gyerme-
keink közül valamelyiket, vagy ha illyek nem léteznének,
jogszerű örökösök közül egyiket választják. Ki aztán meg
fog választani, mint fen megírva áll, az követelési hűbérét
maga hűbérnökétől 's cselekedjék úgy, mint a törvény
tartja.”

Vessünk egy pillanatot az 1844ki rothschildi ország-
gyűlésre 's meg fogjuk tudni: mi jövendő várt 's vár Schles-
wig-Holsteinra. A dán szigetiek képviselői előtt Ussing Al-
fréd kopenhágai polgármester 1844. oct. 22kén következő
indítványt olvasott fel: kéressék meg a király, jelentse ki
ünneplés módon alattvalójának, miszerint a dán monar-
chia a „sajátképi Dánia,” Schleswig és Holstein herczeg-
ségek, valamint Lauenburg egyetlenegy elválaszthatlan or-
szág, mellynek örökösége osztatlanul a királyi törvény
rendelése szerint történik; továbbá miszerint ő tudand a
szükséges intézkedésekhez nyulni, megakadályoztatásul a
jövendőben alattvalói részéről történendő minden kísér-
letnek, melly által az egyes státusrészek közti összekötte-
tés megbontási czélul tüzetnek ki. Ez indítvány aztán 59
szóval 2 ellenében elfogadtatott 's a király elibe vitetett.
Mozogtak ugyan ellene Schleswig és Holstein lakosai. Hol-
steinből 38, Schleswigból 27 irat érkezett képviselőkhöz, 's
a holsteini Rende dec. 21kén nyomatékteljes óvsásban
tiltakozának; azonban a király Kopenhágában engedett az
indítványnak, 's ennek eredménye az 1846d. jul. 11kei nyilt
levél. — (Vége köv.)

76ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Jelentés

a' dunagőzhajózási társaság két millió értékű kibocsátandó új részvényit illetőleg.

Az 1846k évi mart. 26kai közgyűlés határozata következtében az első befizetési rész-
leg minden félrészvényre 50 pftban állapittatik meg.

Minden birtokosa egy 500 ftos egész részvénynek névértéken vehet félrészvényt ez
új kibocsátásból, ha tudmüllik a' tőle járó fizetéseket az illető határidőkben teljesíti. Fél-
részvények birtokosi a' megtett fizetésért egy ideiglenes nyugtátványt (Interimsschein)
nyernek, 's két ideiglenyugtátvány előmutatása mellett teljesített fizetés után fél új
részvényt. —

Az első részlegi befizetésnek 1847ki január 15keig kell megtörténnie a' társasági
központi hivatalban (Bécs, belváros Bauernmarkt 582. sz. a.) az eredeti részvények elő-
mutatása mellett, mikre bélyeg ütetik a' megtett befizetésre szólólag. Ezen határidő
után elvesztik a' régibb részvények a' névtekinteti jogot, 's a' társaság a' hátramaradt rész-
vényekről szabadon rendelkezhetik.

Bécs, sept. 15. 1846.

A' cs. kir. szabad. dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 3—3

Két vagy háromszáz darab egy v. két esztendő ürrü

melly nagy termelű, egészséges 's nem selejtezt vagy mustrált, 's kiegyen-
lített gazdag szőrű juhászatbeli legyen, mellynek gyapja mázs. tavaly és az idén 80—100
pengő forinton kelt, megvételre kerestetik. Illy szándéku birka-tulajdonosok eziránti
bérmentes leveleiket a' „Jelenkor szerkesztőségéhez” méltóztassanak utasítani, mellyek-
ben a' juhászat helye az utolsó árral 's az el- és átadás föltételeivel együtt érintessenek
meg. —

6—6

A' tolnai szeder selyem-egyletnek alapszabályai értelmében
e' folyó hó 21én tartatni kellő őszi közgyűlése, a' szinte akkoron eső sárvízi társaság
gyűlése miatt s e p t e m b e r 24re tétetik által. — Kelt Szegzárdon, september 10k nap-
ján. — Választványi határozathól Stann Ferencz s. k. egyleti jegyző. 3—3

Elraboltak Baján

sept. 18. 's 19kei közti éjjel egy bolt 's benne volt vas pénzláda erőszakos feltörésével,
több mint

2000 p. forintnyi

pénzösszeget, százaz, tizes 's ötös bankjegyekben. Ezen tolvajlás felföldözjének, vagy ki
annak biztos nyomára vezetend, illő jutalom ígértetik, azon kérelem mellett, hogy ez esete-
re vonatkozó minden utasítás vagy a' t. pestvárosi kapitányság, vagy a' bajai hatóságnál
tétessék. Pest, sept. 21. 1846.

480 öl cser- és 300 öl tölgyfa-szállítás. T. n. Pestmegye
szükségére kívántató 's folyó évi october 15ől kezdve Pestre szállítandó 480 öl cserfa,
és 300 öl tölgyfa-szállítása iránt folyó 1846d. évi sept. 23dikán a' megyeház kisebb ter-
mében dél előtt 10 órakor áresökkentés fogván tartatni: a' vállalkozni szándékozók e'

végre ezennel felhivatnak. Kelt Pesten sept. 17kén 1846. Ny á r y P á l n s Pestmegye
m. alispánja. 2—3

Kilian György 2 4
pesti kiadó könyvtárnál megjelentek, és minden
más könyvtárnál kaphatók:

Kisfaludy Kassics Ignác

Praxis Juridica

Civilis, Stylare Juristarum Latino Hungaricum.

Harmadik meg bővített és az újabb törvé-
nyekhez alkalmazott kiadás.
Két kötet, borítékban 4 ft. 30 kr., vászonba kötve
4 ft. 40 kr. p. p.
2 ft. helyett — 1 ft. 20 kr. p. p.

Magános

magyar törvény.

Kérdések és feleletekben előadá
Acsádi Acsády Sándor.
Harmadik kiadás az illető törvényekkel bő-
vítve, Srét. 1841. Kötve 4 ft. 20 kr. p. p.

2648. sz. Árverési hirdetés.
A' nagyméltóságú magyar kir. udvari
kincstárnak 1746d. évi szeptember 9én 36
ezer 49d. szám alatt kelt kegyes rendelete
következtében; a' kir. építési főigazgatóság
részéről ezen el közhírré tétetik: hogy
1846d. évben a' budapesti kir. épületeknél
előforduló fogyatkozások kiigazítása 's
helyrehozása, nyilvános áresökkentés ut-
ján azon műmestereknek fog általenged-
tetni, kik ezen munkákat legártósbabban 's
legkisebb árért véghezvinni magokat köte-
lezendik.

Minélfogva mind azon építő műmeste-
rek, úgy mint: kőművesek, kőfaragók, ese-
repezők, ácsok, asztalosok, lakatosok, ü-
vegesek, fazekasok, rézművesek, bádgo-
sak, kötélgyártók, kovácsok, kefekötők, küt-
mesterek és kárpitosok, kik egy vagy más
munkát általvenni szándékoznak, és az a-
lább kitett bánatpénzt, melly az áresökken-
tés bevégeztével meghatározandó 's a' ke-
zesség fejében letendő summába foglaltat-
ni fog, az áresökkenés előtt készpénzben
letenni képesek, ezennel azon megjegyzés-
sel értesittetnek: hogy a' királyi kincstár

biztosítására nézve a' szerződéseknél fel-
sőbb helyeni jóváhagyása után a' fenérintett
biztosítási summa akár kamatozó statuspa-
pirosok, akár házakra vagy házhelye re 's
egyéb birtokokra törvényes időmban szer-
kesztett bizonyítványok által kicseréltet-
hetik.

Az illető építő műmesterek tehát, a' k.
építési főigazgatóságnál a' következő nap-
okon reggeli 9 órakori megjelenésre ezen-
nel felszólittatnak, ugymint:

Áresökkenés napja.	Építő mesterek	Bánatpénz p pben.	
		ft.	kr.
1846k év sept. 28dikán	kőműves . . .	139	—
	kőfaragó . . .	11	—
	eserepező . . .	32	—
	ács	45	—
	asztalos . . .	208	—
	lakatos	172	—
1846k év sept. 29dikén	üveges	54	—
	fazekas	89	—
	rézműves . . .	13	—
	bádgos	12	—
	kötélgyártó . .	3	—
	színező	22	—
1846k év sept. 29dikén	kádár	14	—
	kerékgyártó . .	10	—
	kovács	22	—
	kefekötő	9	—
	kutmester . . .	3	—
	kárpitos	10	—

a' közelebb föltételek áresökkenés nap-
ján közönségesé fognak tétetni, mellyek
azonban addig is, valamint az előlegesen
meghatározott munkabér a' rendes tisztí ó-
rákban, Budán a' kir. építési főigazgató-
ság hivatalánál megtekinthetők. Egyszers-
mind arra figyelmeztetnek az illető műmes-
terek, hogy azon esetben, ha az áresökken-
tés által a' megállapított munkabér az épen
említett és előlegesen meghatározottnál a-
lább szálna, későbbi ajánlatok el nem fo-
gadhatnak.

A' kir. magyarországi építő főigazga-
tóság által Budán september 14én 1846ban.
2—3

Dunavizállás: sept. 21én: 7' 0" 0" az 0 felett.